СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 180. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 13-го вересня 1945. No. 180. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, September 13, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРИЗНАЮТЬ БЕЗРОБІТНИМ ПЛАТУ ДО ПІВ РОКУ, АЛЕ НЕ ДО $25

Сенатська Фінансова Комісія передискутувала проекти для плати безробітних, подані перед двома тижнями президентом Труманом і поробила важні зміни. І так комісія годиться, щоб федеральний уряд гарантував безробітним виплату допомоги до пів року, але в засаді лишає це до вирішення стейтам. Стейти малиб виплачувати від $15 до $25 тижнево, на час від 14 до 26 тижнів, але федеральний уряд не бере на себе зобовязання за висоту виплат. Крім цього малоб бути поширене суспільне забезпечення на федеральних наємців, отже коштом федерального уряду, а також і на наємців в торговельній фльоті. Комісія відкинула пропозицію дати забезпеку наємцям, які підходять під кваліфікацію обслуги.

Важну зміну признала комісія в тому, що годиться на заплачення дороги робітникови, коли він переноситься в околицю, де є для нього робота. На покриття коштів перенесення комісія признає найвище $200.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ УХВАЛЮЄ СЛІДСТВО В СПРАВІ ПЕРЛ ГАРБОР.

Палата репрезентантів ухвалила одноголосно перевести слідство над відповідальністю за нещастя в Перл Гарбор. На підставі резолюції слідча комісія малаб складатися з 5 сенаторів обох великих політичних партій, і з 5 конгресменів.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ТИМЧАСОВУ ПОЛЕКШУ В ПОДАТКАХ.

Комісія Способів і Засобів, яка складається з представників обох конгресових палат, ухвалила одноголосно розпочати впродовж 10 днів наради над тимчасовою зміною податкового закону, щоб дати полекшу в податках вже в найближчім календарнім році як одиницям так і корпораціям. Комісія приспішує працю тому, щоб уже в податкових виказах, які будуть розіслані в 1946. році, були пороблені зміни в теперішніх воєнних податках.

ВІД 1. ЖОВТНЯ БУДЕ ЗНЕСЕНА ЗАБОРОНА КОНВЕНЦІЙ.

Бюро Оборонної Транспортації виявило, що з днем 1. жовтня будуть знесені залізничі обмеження на перевіз більшої кількости людей, які їдуть на конвенції. Ця заборона була видана 1. лютого, щоб можна було вжити всіх перевозових засобів на перемобілізування вояків з європейського терену на Тихий океан. Тепер ця перешкода відпала.

СКІНЧИЛОСЯ ПАЙКУВАННЯ СИРА.

Бюро Адміністрації Цін оприлюднює, що з нинішним днем покінчилося пайкування всіх родів сира. Із важних харчових продуктів ще лише масло й цукор будуть пайковані через неозначений час. Пайкування мяса скінчиться з днем 1. жовтня.

16,000 ВОЯКІВ ПЕРЕБУЛО АМПУТАЦІЮ.

Команди армії й фльоти оприлюднюють, що досі за ввесь час війни переведено 16,000 ампутацій покаліченим воякам. Таких вояків, що втратили руки або ноги було в армії 14,000, а в маринарці 2,000. Команди потішають, що назагал вчасі війни було менше ампутацій з причини ран, ніж буває в цивільнім життю з причини нещасливих випадків.

ВОЄННИЙ ЧАС БУДЕ ЗНЕСЕНИЙ 30. ВЕРЕСНЯ.

Міжстейтова Торговельна Комісія палати репрезентантів рішила, щоб так званий „воєнний час" знести з днем 30. вересня. У неділю 30. вересня в годині 2. ранку вказівки годинників мають бути цофнені одну годину назад. Теперішній час, одну годину вперед від звичайного соняшного часу, заведено ще 20. січня 1942.

МЕНШЕ СТУДЕНТІВ ГОЛОСИТЬСЯ ДО ПРАЦІ.

За останній шкільний період і вакації видано в місті Ню Йорку менше дозволів на працю для неповнолітних учнів, ніж це було в попереднім році. Домагання змаліло головно від проголошення Дня Перемоги в Европі, а ще більше від Дня Перемоги в Японії. За час від 1. вересня 1944. до 31. серпня 1945. шкільна рада видала 70,802 дозволів на працю шкільних дітей, а в попереднім році 81,336.

ПРИЗНАНО ПЛАТУ ГЕНЕРАЛОВИ.

Воєнний департамент виплатить ген. Джонатанови Вейнрайтови платню за 3½ року, тобто за час, від коли він попав в японський полон після здачі Корехідору. Обчисляють, що йому належалосьби $41,-893.45, одначе від цеї суми відтягнуть цю частину, яку виплачувано на утримання його жінки.

Знесена заборона на вивіз краму заграницю

Адміністрація Чужинної Економії знесла заборону на вивіз краму із Злучених Держав до заграничних країв, за виїмкою деяких країв, як: Аргентина, Австрія, Болгарія, Острови Кароліни, Італія, Мадярщина, Корея і деякі острови на Тихому океані в тамошній околиці, Румунія й Еспанія. Вивіз краму до Німеччини і Японії не заборонений, але ще не наладнані засоби для експорту. Треба теж дальше подбати про окремий дозвіл на експорт до цих країв. Адміністрація оприлюднює 10 різнородних родів продукції, які можна вивозити. Вони обіймають 75% звичайних життевих потреб людини і бизнесового руху. Перевозові підприємства можуть висилати їх на підставі так званого „загального дозволу".

НОВА ПОЛЬСЬКА АМБАСАДА У ВАШИНГТОНІ

Теперішній уряд Польщі у Варшаві відкрив свою амбасаду у давнім будинку польської амбасади у Вашингтоні. Тимчасовий завідатель Януш Золтовскі зголосив у урядуючого секретаря стейту Діна Ачесона рішення варшавського уряду, що відіймае правильні дипльоматичні звязки з урядом Злучених Держав, як це було передбачене на конференції в Берліні. Золтовскі теж заповів, що правильним амбасадором Польщі у Вашингтоні стане проф. Шікаґовського Університету Оскар Лянґе, який є громадянином Злучених Держав. З вітворенням амбасади звязане теж передання до диспозиції нового польського уряду $30,000,000 польських грошей, які заморозив американський уряд після заняття Польщі Німеччиною.

МОРҐЕНТАВ ДОМАГАЄТЬСЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ АЛІЯНТІВ ЯК САМООБОРОНИ АМЕРИКИ

Бувший секретар скарбу Генрі Морґентав пише в Ню Йорк Геральд Трибюн статтю з домаганням до уряду Злучених Держав, щоб він з конечности дав якнайбільшу фінансову допомогу аліянтським державам так, як давав вчасі війни допомогу в матеріялах на підставі Ленд-Лізу. Так як війна є всесвітною справою в теперішнім часі, так теж і добробут є справою всіх держав і його не можна поділити. Економічна політика Америки є отже злучена з добробутом всіх країв. Коли чужинні краї найшлися в недостатку, Америка мусить прийти їм з допомогою. Коли вони не дістануть значної помочи, тоді вхопляться перестарілих метод розпучливої боротьби й анархії.

Звідомляють, що рада міністрів закордонних справ зачала наради у згоді

Американські кореспонденти пишуть з Лондону, що не зважаючи на велику масу спірних проблем, Рада Міністрів Закордонних Справ, що складається з представників Злучених Держав, Великої Британії, Совєтського Союзу, Китаю та Франції, розпочала наради згодою у такій важній справі як мировий договір з Італією. Про це вправді не згадується в офіційнім комунікаті Ради, але так є. Комунікат теж не каже, які дальші справи прийдуть під обради. Тут мається на увазі головно Балкан. Але так є, що мабуть може бути поставлена й якась інша справа під вирішення. Та не улягає сумнівови, що Балкан буде обговорюваний, як і буде обговорюване домагання Франції в справі перебрання Рурської области під постійну міжнародну контролю. Міністрами, що радять, є: секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс, Ернст Бевин, Вячеслав Молотов, Жорж Бідолт і д-р Ванґ Шіґ-ші.

ЗА ВИКЛЮЧЕННЯ МІЛІТАРНОЇ КЛІКИ ВІД УСЯКОГО ВПЛИВУ В ЯПОНІЇ

Князь Фумінаро Коное, що був тричі японським премієром і тепер є близьким дорадником японського цісаря, подав американським кореспондентам, що мілітарна кліка була цілим нещастям Японії й вона мусить бути цілковито внелімінувана від впливу на соціяльне й політичне життя краю. Казав, що вона його усунула свого часу від влади, бо імператор і він були проти війни. Казав теж, що можна було дійти до згоди з Чанґ Кай Шеком, а теж і з президентом Рузвелтом, поки той останній, цілком слушно, не зачав недовіряти японським висланникам. Коное гостро клеймив Тожа, що був представником мілітарної кліки. А теж розповідав про тайну мілітарну поліцію Кімпеї, що тероризувала теж і його до тої міри, що він був непевним життя. Коное радий, що прийшли американці, бо тільки при їхній помочі буде можна зліквідувати мілітарну кліку, що була цілим нещастям краю.

НЕ ТАК ТО ЛЕГКО ДІЙТИ ДО ЗГОДИ З КОМУНІСТАМИ В КИТАЮ

Вісти, що їх доносять кореспонденти з Чунґкінґу, не такі оптимістичні, як були досі, коли іде про переговори уряду Чанґ Кай Шека з комуністичним провідником Мао Тсе Тунґ. Виходить, що комуністи отягаються з відданням контролі над військами центральному урядови, особливо в тих областях, де вони мають силу.

ЗАБОРОНА КАТОЛИКАМ ВСТУПАТИ ДО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Осерваторе Романо, офіційний орган Ватикану, проголосив пастирське послання, в якому остерігається католиків, щоб не ставали комуністами, бо це означалоб, що вони покидають католицьку віру і співпрацюють з системою, що є проти католицизму. Як комунізм запанує в Італії, то тоді не буде свободи релігії, каже послання епископів области Венто в північній Італії.

ЯК ПРЕЦИЗНО БОМБАРДУВАЛИ!—Аж диво, як могла остати в Токіо ненарушеною палата японського цісаря, коли довкола неї всюди руїни, що повстали наслідком американських бомбардовань. Видно, що американці скидали бомби дуже цільно, коли могли виминути ту палату, якої, згідно з приказом, не мали бомбардувати.

В ЯПОНІЇ ВЖЕ ЗАЧАЛИ АРЕШТУВАТИ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Ті, що надіялися в Японії, що ген. Доґлес МекАртур покажеться „мягкою" людиною при виконуванню своїх обовязків як начальник окупаційної влади, відразу розчарувались. Бо в часі, коли ще цілий край не окуповано і кожного дня напливають свіжі американські, окупаційні сили, ген. МекАртур зарядив арешт 40 найголовніших воєнних злочинців, що будуть поставлені перед воєнний суд, і, як можна передбачувати, будуть визнані винними та засуджені на смерть. В тій першій листі находиться цілий японський міністерський кабінет, що існував в часі 7. грудня 1941 року, себто в часі підступного японського нападу на Перл Гарбор і вибуху війни між Японією і Злученими Державами. Першим на листі є Гідекі Тожо, тодішний премієр. Далі є ген. Гома, що спричинив „американський смертний похід" на Филипинах. Теж є один лікар, капітан Токуда, що робив „досліди" на американських полонених, а далі сержант Вантанабе, що був сторожем у тюрмі Омарі, та інші, що їх імена подали американські полонені, коли розповідали про свої муки. Таких, що будуть поставлені під суд, треба буде рахувати на тисячі.

ТОЖО ПРОБУВАВ ВІДІБРАТИ СОБІ ЖИТТЯ.

Ген. Гідекі Тожо, що був у Японії довгі літа пострахом, а теж спричинником вибуху війни між Японією і Злученими Державами, предчував, що його заарештують і поставлять перед суд як воєнного злочинця. Тому готовився виконати гаракірі, але не стало часу, бо саме тоді зявився перед його фармерським домом біля самого Токія американський майор Кравс, щоб його заарештувати, згідно з приказом ген. МекАртура. Відчинивши вікно і почувши, що це за місія, та побачивши повно кореспондентів, Тожо замкнув вікна і входові двері до двох кімнат та пострілив себе в наглядні серця. Як вибили двері, то застали його на кріслі в крові. Зараз візвано американську лікарську поміч, скріплено організм плязмою та відвезено себегубця до шпиталю під американську опіку, де сказано, що Тожо може бути ще виратуваний, очевидно на те, щоб потім бути повішеним чи розстріляним. Як Тожо прийшов трохи до притомности, то заявив кореспондентам, що війна за Велику Азію була „справедлива", та що йому „прикро за судьбу його краю і тих країв, що входять в склад Великої Азії". Казав, що не хотів, щоб його судив ворожий суд, а жде „на справедливий суд історії". Казав ще, що не стріляв до голови, бо хотів, щоб нарід відразу міг пізнати, що він загинув. Це, як кажуть, мало би бути алюзією до тайни з себегубством Гітлера. Американці, що тому прислухувались і приглядались, заховувались поважно й холодно, дехто з них споглядав на годинник, щоб пізнати, чи організм Тожа видержить кризу. Потім Тожо попав знов в непритомність. А як відзискав на хвилину мову, то заявив, що „МекАртур може мати його тіло", бо якби вийшов живим, то „знає, як собі розпороти кишки". Він теж перебрав на себе цілу вину за вибух війни.

ХТО ВБИВ ЯМАМОТУ?

В квітні 1943 року згинув на збомардованім літаку адмірал Ісорокан Ямамото, начальний командант японської фльоти. Тим, що збомбардував його літак і спричинив його смерть буд підполковник Томас Дж. Лейнфір мол., років 29, американський летун. Приказ вбити Ямамоту видав секретар війни Накс. Ямамота це той, що шумно проголосив, що він певен, що подиктує Злученим Державам умовини мира у Білому Домі. Досі не виявлено імені Лейнфіра тому, що його брат находився в японському полоні.

НЕ БУДЕ НАДОВГО НЕБЕЗПЕЧНОЮ!

Таке заявив ген. МекАртур про Японію, що вже зведена до четверторядної держави. МекАртур сказав, що дасться Японії дозвіл продовжувати важку промисловість тільки в таких розмірах, що є потрібні для відбудови краю.

НЕПРАВДА ПРО РАДІОАКТИВНІСТЬ.

Американські кореспонденти та вчені, що їх допущено в Ню Мексико до того місця, де спрактиковано атомову бомбу, згідно подають, що це є неправда, що передає японська пропаганда про радіові ділання бомби навіть кілька днів по вибусі, як і неправдою є поголоски про якісь невідомі хвороби, що їх та бомба спричинює.

ПРИКАЗ, ЯК ТРЕБА ПОВОДИТИСЬ.

В самому Токіо й окрузі є вже понад 100,000 американських вояків. Генерал Айхельберґер видав приказ, щоб американські вояки „не поповнювали святотатств, чи інших незаконних вчинків" на площі, де знаходиться палата японського цісаря враз з іншими домами і святинями. Також заказано воякам входити до приватних японських домів і публичних купалень, як теж дораджується не ходити до театрів,

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ОКРЕМИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПРАПОР КАНАДИ

Хочемо звернути увагу на одну дуже важну, а рівночасно й дуже делікатну справу, що вяжеться тісно з незалежністю країни і її правом на самостійний, національний прапор в такому випадку, коли країна є членом у федерації держав, чи в такій спілці, якою є Британська Спілка („Камонвелт"). Справа ця актуальна остільки, бо, як доносять американські кореспонденти з Отави, канадійський уряд предложить парляментови до затвердження законопроєкт про державний прапор Канади та про канадійське горожанство, бо дотеперішні закони у цій справі потребують провірки.

Наразі кореспонденти не подають нічого ближче. Але з того, що вони писали передше, можна хіба догадуватись, що й порушені тепер справи, що відносяться до державного прапора та громадянства, є теж одними з тих, що мали бути видвигнені по війні й виявити назверх більшу самостійність Канади.

Оці кореспонденти згадували давніше кількома наворотами, що в часі цеї війни Канада дуже високо піднялася. В неї зросло теж почуття своєї сили і тої ролі, яку Канада відіграла у цій війні, як і того становища, яке вона повинна заняти в повоєнному світі. Іншими словами, Канада відчуває, що вона має усі дані на те, щоб у світі рахувались з нею в такий спосіб, як світ звик рахуватись з самостійними потугами, не зважаючи на те, що вона є домінією Британської Спілки і не думає з неї виступати, хоч моглаб це зробити кожної хвилини.

Ось так, на наших очах, відбуваються речі, що є незвичайної ваги. І відбуваються в нормальний спосіб, як природний вислід довшого процесу дозрівання краю чи народу до державности, а далі й до повної державної незалежности. А що цей процес відбувається між культурними народами, а крім цього ще й справді братніми народами, то і нема з нічойого боку ніякого насильства. Зате є взаїмна пошана, взаїмне довіре і взаїмний інтерес, що є властивими імпульсами, які вдержують Британську Спілку Народів.

А тепер порівнаймо це з тим хамством, що ділялося і діється з українським народом і його почуваннями в Україні як „самостійній републиці" в Советськім Союзі. Жовто-блакитний український прапор, що був і є в українського народу народною святістю, бо вийшов з самого народу і представляє собою його терпіння і міліонові жертви та вікову боротьбу за волю та ідеали нації — прогнано і названо „ганчіркою", а всіх, що цього прапора не можуть забути і виректись, називається зрадниками і шлеться під розстріл чи на Сибір.

Чи більше про це писати? З одного боку, як бачимо, є культура і демократія, а з другого насилля, хамство, диктатура. І чи можна вільній людині на вільній землі давати згоду на таке насилля?

Наше відношення до повертаючої з війни молоді

По закінченні війни всі ділянки нашого життя прибирають знова мирний і нормальний хід. Молоді люди, що ще вчера наражали себе на великі невигоди, небеспеку, а то й утрату життя, починають думати, якби то наладнати та споїти перервану нитку попереднього життя. Одні вертають до школи, другі до бизнесів, чи професій, а треті до своїх давних занять, або шукають інших, кращих. І так життя поплине знова нормальним ходом. Одні зжиються та призвичаються скорше до мирного життя, другим забере довший час. А будуть і такі, що переживши якесь надзвичайне, велике потрясення, вже ніколи не зазнають такого життя, яке вони мали, заки ішли на цю війну.

Між цею молоддю, що знайдеться в вирі нового життя, до якого один пристосується вповні, другий не зовсім, а третій зовсім ні, буде також і біля 5,000 молодих членів У. Н. Союзу. Бо не всі вони вернуть здоровими. Сотки з них повернуть каліками, що будуть нам завжди нагадувати оці страшні наслідки, які лишає на своїй дорозі кожна війна. Вони будуть для нас завжди пригадкою, що хоч війна покінчена, то одначе нам ніколи не вільно поменшувати наших заходів та праці в тому напрямі, щоби подібна світова катастрофа не повторилась.

Ці вояки, що повернуть, потребуватимуть нераз опіки, помочі, поради. І вони заслужили собі на те, щоби знайти в нас, в разі потреби, відповідну поміч, опіку, увагу, бодай добре слово. Ми повинні дати їм відчути, що наша прихильність, наша увага до них, є повна й щира. А ми, члени У. Н. Союзу, повинні окремо занятись оцими нашими 5,000 ветеранами, що походять з наших Союзових рядів. Дух братерства, що його плекала завжди наша організація, повинен саме тепер найбільше проявитись. Цим духом братерства ми повинні обняти цих ветеранів та на кожнім кроці виявляти супроти них нашу увагу. Кожний відділ, який в початках війни виряджав своїх членів на цю війну теплим, сердечним приняттям, повинен приняти тепер цих самих членів ще сердечніше, бо саме багато з цих повертаючих і повернувших уже вояків потребують якраз тепер цього теплого приняття більше, ніж вони його потребували передтим. Хай вони всі відчують, що вони є членами братерської організації, яка розуміє їхнє положення, яка памятає за них, та в якій члени, переняті ідеєю братерства, готові завжди перебрати на себе частину їх турбот.

Правда, всі ці ветерани дістануть від держави та від своєї ветеранської організації певну опіку, поміч, пораду. Та крім цеї державної належної помочі, вони потребуватимуть ще такої помочі, якої не може дати ніяка державна установа. Вони потребуватимуть виродуміння, приязни, щирого, братерського відношення. А ці багатства повинні вони дістати в своїй організації, серед своїх членів, себто членів нашого Українського Народногр Союзу.

Бо як сказав новоназначений адміністратор Бюра Ветеранів, ґенерал Бредлі, то „розвязка проблеми ветеранів не є тільки справою уряду, але вона лежить в руках стотрицять міліонів американських людей, бо тут не ходить так про пристосування вояка до змінених обставин, як про пристосування родини до зміненого вояка, що став старшим та розумнішим".

Отже не так ветерани до нас, як ми до них повинні пристосуватись! Це пристосування повинно проявлятись не тільки в родинному кружку. Воно повинно бути видне на кожному кроці, а зокрема серед членів одної й тої самої організації.

Тому, памятаючи на ці слова ґен. Бредлі, пристосуймось і ми в нашій Союзовій родині, в кожному нашому відділі до повертаючих з війни наших членів! Підім їм назустріч потрібною помічю, порадою, опікою, причиняючись таким робом і зо своєї сторони до розвязки цеї великої проблеми ветеранів, яка, по словам ґен. Бредлі, є не тільки в руках уряду, але ще більше в руках цілого американського суспільства.

Д. Галичин.

Микола Чубатий.

Політичні струї серед українців по першій світовій війні

I.

Великі катаклізми в життю народів, до яких напевно слід зарахувати першу та другу світову війну, з природи річи мусять викликувати ревізію політичних думок в кожного громадянства, дітненого тими світовими потрясеннями. Нові обставини політичної, господарської та культурної натури наглять, щоби життя народу достосувати до нових обставин. Жива та національно самосвідома нація ніколи не міняє своїх начальних та остаточних цілей — а такою головною ціллю кожного народу є прямування стати повноправним господарем на рідній землі. Від тої головної цілі не може ніяка шануюча себе нація відступити, якщо не хоче себе засудити на капітуляцію та на повільну смерть. Одначе нові обставини витворені великими світовими потрясеннями наказують до нових витворених обставин достосувати політичне життя нації з ціллю, щоби з можливо найменшими стратами та найлекше дійти таки вкінці до наміченої національної мети.

Хто думав би, що політичне життя і по таких потрясеннях має лишатися незмінним, той не орієнтується в складних проблемах національного життя взагалі. Такими двома подіями в житті українського народу, з якого походимо, були — перша світова війна, російська революція та визвольна боротьба українського народу, дальше друга світова війна та зединення всіх українських земель в одній советській тюрмі. Ці два періоди бурливої новочасної історії світа та України мусіли і в майбутности мусять мати теж великанський вплив на українську політичну думку.

Це зокрема слід собі упритомнити американським українцям, які інтересуються життям свого народу та майбутнім української землі. Американські українці, зокрема ці, що тут приїхали ще перед першою світовою війною, привикли думати, що в старім краю за той час нічого або дуже небагато змінилося. Що там все ще тільки галицько-провінціональні національні демократи та радикали спираються зі собою. Перші більше умірковані, другі більше радикальні.

Пересічному американському українцеви старшої еміграції годі собі упритомнити нерідко, що цей політичний поділ українців події по першій світовій війні перекинули догори корінем, що українські політичні струї розвивалися за той час під величезним впливом політичного життя великої України. Політичні струї серед українців по першій світовій війні ставали всеукраїнськими — набирали характеру соборницького, не зважаючи на советсько - польський кордон, що перетинав живу українську територію.

Не слід забувати, що великанський вплив на політичну думку серед українців в краю мали теж політичні світогляди на еміграції, де ця політична думка могла формуватися свобідніше, ніж в підокупаційнім житті кожної частини української землі.

Політичні струї серед українців з часів по першій світовій війні саме в наших днях, знов переходять вже до історії. Події на українських землях звязані з другою світовою війною приневоляють українців по всему світу знов піддати основній ревізії свої політичні світогляди та достосувати їх до нових обставин — все не спускаючи одначе з ока начального ідеалу українського народу — створити таку українську державу, в якій український нарід був би справжнім господарем та мав змогу всесторонно розвивати свої талани в напрямі свого власного економічного та культурного життя, опертого на тисячлітній традиції України.

Немає ніякого сумніву, що ревізія політичних поглядів серед українців цілого світа є нині знов пекучою справою. Великанський вплив на нову українську політичну думку буде мати ця загартована в бою міліонова еміґрація, що покинула рідний край супроти советської окупації цілої України. Цей найбільше активний елемент брав жертвенну участь у другій фазі визвольної боротьби проти всіх наїзників на українську землю. Рубці доперва відхилюються зпоза тої трагедії, що недавно відбувалася на українських землях та в якій геройські зусилля робив український нарід, щоби стати вільною нацією. Та нові політичні струї серед українців це справа найближчої майбутности. Українські політичні струї поміж двома світовими війнами слід записати для потомности на сторінках найстаршого щоденника українців за морем, бо вони вже українська історія.

На попелищі Української Держави 1921.

Невдатна виправа армії Петлюри на спілку з польським союзником на Київ, відворот української армії аж під Львів та Варшаву, вкінці заключення Ризького договору (1921) покінчили перший період визвольної боротьби українського народу, веденої зорґанізованим способом, при помочі національної армії та дипльоматії. Дипльоматичні заходи Галичини, щоб по тім часі зберегти незалежність, вже мали епізод на тлі всеукраїнських подій. Майже чотиролітна боротьба за здобуття українському народови місця серед вільних народів світа не повелася. Як звичайно по такій катастрофі зачалися взаїмні обвинування за невдачу. Одні на одних складали вину, що Україна не використала нагоди стати державною нацією, дарма, що це була спосібність дійсно рідка, що повторюється раз на кілька століть.

За чотири роки боротьби за українську державу форма влади в Україні змінилася аж три разів. Українську Демократичну Републику періоду Центральної Ради, спершу як федеративну частину Всеросійської Федерації, а згодом як самостійну державу, заступила українська монархія з гетьманом Скоропадським у проводі. Українську монархію повалило повстання під проводом Директорії, що скоро відновило Українську Народню Републику з військовою диктатурою отамана Симона Петлюри.

Прихильники гетьманату обвиняли Центральну Раду в нездарности організувати державу, в невикористанню національного підйому мас в першім році революції, що мало оправдати гетьманський переворот з 29. квітня 1918. І навпаки, прихильники Центральної Ради обвиняли противників в протизаконнім захопленню влади при чужій помочі, в повороті реакції та в незрозумінню революційних настроїв мас, які злегковажені, мусіли довести до упадку саму українську державу. Явище, що частина українських мас далася збаламутити большевикам та стала попирати уряд харківських квіслінґів, перші пояснили реакційністю гетьманату, другі демагогією українських соціялістичних партій.

Повалення гетьманату знов викликало нове поле боротьби на життя й смерть поміж першими та другими. Гетьманці стали виказувати, яким злочином було повалення гетьмана в такий критичний час для України як кінець світової війни та мирові переговори. Найбільше жорстоко кидав обвинувачення в сторону проти гетьманців один із організаторів проти-гетьманської революти. Соціялістичні партії невдачу удержати Українську Народню Републику перекидали з одного боку на федераційний крок гетьмана в останній хвилині гетьманування, частинно на відсунення їх від влади отаманом Петлюрою, що вхопив в свої руки військову диктатуру, створюючи нову політичну групу, так званих Уенерівців.

Нещаслива угода отамана Петлюри з Польщею, а Української Галицької Армії з Денікіном, перехід останньої на сторону большевиків та скоре зірвання з большевиками, все це було тільки доказом повного політичного хаосу на попелищі Української Держави, що блимаючи майже рік слабеньким полумям, вкінці згасла, доки поляки, союзники отамана Петлюри, не зрадили його та не навязали з большевиками переговорів в справі мира, заключеного в Ризі в березні 1921 р.

Взаїмні сварки та обвинування серед розгару боротьби та серед розпуки ізза катастрофи не були пригожим часом до створення якихсь нових політичних струй. Сварки та обвинування в додатку мали у величезній більшости особистий підклад, тому час на творення нових ідеольоґій прийшов аж по повнім упадку української діржави. Поява ідеольоґічних творів, що узасаднювали таку чи другу політичну орієнтацію давали новим політичним струям тверду основу.

(Докінчення буде).

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

75) (Всі права застережені)

— Яка булаб — повторював Безхатний. — Це зовсім не мудра відповідь. Адже Україна може бути і не українська. І тепер же маємо на частині українських земель українську радянську республику. Але по законам українцем визнається всякий, що прожив в Україні не менше пів року. Українська республика повна зайдів, нею керують всякі Постишеви з Косьорами та Кагановичами, а правдиві українці заселюють соловецькі тундри й сибірські тайги. Чиж ви на таку Україну погодилисяб? Думаю, що ні. Ми не годимося, та з нами світ не хоче числитися ні нам України не дасть. Мусимо найти спосіб отой світ числитися з нами заставити! Не найдемо — так пропадемо!

— Як його знайти? Ми люди маленькі.

— Поокремо так, маленькі! А колиб скрізь виступали одностайно? Не аби яка сила згуртуваласяб. Адже нас не так мало є! Ось тепер, на Україні голод, люди гинуть, а українці американського континенту не дуже з поміччю поспішають. Бодай не чути нічого! Чомуж так? Адже маємо кілька організацій, проводирів політичних, послів всяких.

— Що з них? — якось огірчено заговорив господар. — Роки вже їдяться наче пси з котами. Замісць атакувати ворогів — атакують самі себе. Для деяких наших провідників Москва чи Варшава не такими поганими видаються як свій, інакше думаючий українець.

— Я давно завважую, що ви канадійським українським життям дуже чомусь знеохочені — сказав Безхатний.

— Чому думаєте, що я знеохочений?

— Огірчення чути з вашого голосу, з поступовання. Це мене що найменше дивує. Бачу, що ви є членом кількох старокраєвих інституцій...

— Як би вам сказати? Огірчення і знеохота є, та й не аби які — наче сподівався господар. — Не люблю ні перед ким з цим звірятися. Але ти на всіх інших, мною бачених, не подібний. Свого часу я занадто захопився був українством. Помагав Україні не лише від глибини душі, але й від глибини кишені, як покійний Чикаленко казав. Що не хвалюся — ось мої свідки — показа на розвішені по стінах грамоти. — Ні один гість з Европи не минав моєї хати. Їхали самі знаєте хто. Доктори, професори, полковники й ґенерали. І ні один не поїхав від мене з порожними руками. Багато, й багато, соток від мене вони повезли! Тільки... Яка з тих соток користь для України, для народу? Не забував я й тутешного нашого громадського життя. Двома чи трьома наворотами давав одноразово по пів тисячі на культурно-освітні цілі. Давав меншими сумами, не на одну сотку долярів давав живністю. Давав щиро, бо щиро вірив, — сподівався до себе такоїж щирости. І щож? Европейці загирили все, не інакше сталося й тут... Ось, наприклад. В початку кризи, років три тому, довелося мені посилати хлопця до школи. Думалося, — нехай набуде хоч трохи докладнішого знання про край своїх батьків і дідів. Віддав до української інституції. На нещастя тоді саме у мене вмерла сімлітня дитина. Сум і клопіт, до того жнива нескінчені, та й грошей зложених Бог мав. Мусіли ждати, аж продам хоч за безцін трохи пшениці від пекучіших потреб обігнатися. Дав хлопцеви десятку на дорогу, повчив, щоб сказав там, мовляв така й така справа, а батько приїде за пару тижнів, привезе заплату за всю зиму. Щож думаєте? Через тижнів півтретя їду я до міста з грішми. Заходжу, питаю, де хлопець, а мені відповідають, що він не зголошувався навіть. Знав, де більш-менш його можна найти. Найшов, — відомо, — розкричався. Хлопець розплакався, заприсягався, що більше до тих панів не піде. Чому? — питаю. І вилізло шило з мішка! Хлопця тримали там тиждень на борг, бож батько фундатор. Через тиждень сказали, щоб вносив заплату, або забирався. Мусів забратися, жив на борг на кватирі у знайомих. Ну, я з хлопцем пішов до тих панів, висповідав, як належить, сказав, що ніодна моя дитина більше у них не буде. Але не дістануть вони ні одного цента й від мене. Так і досі тримаюся. Правда, після тої моєї сповіди ніби направилося, та я ніяк не міг забути, що мою дитину прогнано. Не міг стерпіти нещирости. По мойому — без щирости пропадемо, нічого не діпнемо, хоч би й з шкіри лізли...

— Деж тої щирости набрати, раз увесь світ такий став нещирий? — чухали чуприни сусіди.

— Буцім то раніше світ був щиріший? — не годився Безхатний. — Світ був, є й буде нещирим до слабших. Слабшим навіть помагаючи, той світ все обосновує на обрахунку — скільки та поміч принесе користи для нього. В тому то наша біда, що наші проводирі все здебільша надіються на чужих дядьків — на Москву, Польщу, Італію, Німеччину... Навіть на таку малесеньку Литву покладають не аби які надії! Але ніхто не покладає надій на власний нарід. Тому наша політика нещира й облудна супроти своїх, а занадто услужна супроти світу.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАІНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАІНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Іван Бодруг, (Канада).

Виправляли мужів на зарібки

(Дальші картини з моїх споминів з 1898 року).

Бог добрий.

Не знаю доістотно, як другі люди того досвідчили, але я, на довгому мойому віку переконався, що хоч ти сам тягнеш за собою віз свого життя, то там десь поза твоїм мізком є Керманич, що керує твоїм возом туди, куди Він хоче, як ти не впертий, то Він не дасть тобі пропасти у безвістях твого майбутнього. Буває, здається тобі, ось пропав єси. Застряг ти в баюрі на шляху життя твого і виходу собі не бачиш. Аж тут знечівдома твого прийде тобі несподіваний порятунок, витягне тебе з баюри на твердий шлях і ти далі вперед сотаєш дні свої у невідоме завтра. Отак воно сталося з Василиною та з її дрібними дітьми на безлюддю в Канаді.

Найстаршому Василишиному синкові уже пятнадцятий минув і, хоч він голодував, як і другі Василишині діти, то таки почував себе тепер одиноким достачальником поживи та хоронителем своєї нені та своїх молодших братчиків та сестричок. Він, як і його батько, дуже тужив за горами Карпатами, бо там він прожив свої дитинні літа, а видалити з памяти образ Карпат, не легко йому було. тай заскоро. Отож і Андрійко у вільних хвилинах любив собі підлізти на смереку коло хати та бавити свої очі видом Качих Гір.

Оце четвертого дня після виходу його батька на роботу, Андрійко виліз на смереку саме підчас полуденку. Налюбувавшися картиною гір, він орлим оком слідив просторінь кругом себе. У віддалі на півтора милі від себе він заувавжив, що геть там далеко під гаем, у лозах на мокровині спокійно жирується споре стадо оленів. Посеред того стада стоїть найбільший олень, поводить рогатою головою та розглядається, чи не грозить звідкіля небеспека його стадови.

Андрійко нимдух зліз із смереки додолу, побіг до сіней, ухопив до рук кріс, начинив його десятьма кулями, вибіг з сіней і почвалав у сторону до стада оленів. Уважав, щоби підійти до оленів напроти вітру, аби чуйний сторож не завітрив його та не втік йому завчасу з цілим своїм стадом... Забіг Василько у гай, а тим гаєм, то хильцем, то нарачки підходив щораз ближче до стада оленів. Серед гаю росла висока та густа смерека. Василько став під тією смерекою, а далі легкими скоками, з крісом у одній руці, підліз угору до половини смереки. Звідсіля крізь гущавину смерекового гилля побачив він стадо оленів ясно, як на долоні. Андрійко присів на гиллю смереки, відпочив добру хвилину, дав серцю успокоїтись. Зміркував Андрійко, що між ним та оленями буде коло триста кроків віддалі. Підсунув показник на крісі до міри триста кроків, підняв кріс до ока, запер у собі віддих і дуже точно прицілився... Грянув кріс! Рогач підскочив намісці дуже високо і впав, як неживий. Решта оленів, як попарені, розскочилися на всі сторони і пропали в гущавинах. Пострілений олень схопився знов на рівні ноги та став утікати в напрямі до Андрійкового дому. Андрійко не міг прицілитися стріляти за ним удруге, бо йому з напруження тряслися тепер руки. Він підліз ще вище на смереку і звідтіля слідив за втікаючим оленем. Олень утікав щораз помаліше, а далі в бігу то лягав, то вставав, аж добіг у лісок на Василевій фармі близько хати тай там упав неживий. Андрійко усе це бачив та затямив собі де саме за неживим оленем шукати. Зліз до долу та бігцем почвалав назад до дому.

Мати по обіді копала грядку перед хатою. А побачивши Андрійка, з крісом на плечі, почала його лаяти: „А ти, убіяснику, вітрогоне якийсь, скажу я татові, як прийде додому! Та я тут сама мушу робити, аж мені мозолі стали на долонях а ти собі з „гвером" парадуєш по фармах, як який шандарь на „візитерунку!"...

Андрійко ні словом не обізвався до матері; пішов до сіней, вилущив з кріса усі патрони, повісив кріс на кілок у сінях, вийшов за двері та, усміхаючись весело до матері, підійшов до неї; і взявши її за руку, потягнув її у ліс поза хату. За ним гуртом пішла решта дітей.

Анна зміркувала, що тут якесь добро чекае на неї, стала не противитися Васильков і:

„А ти куди мене тягнеш, збиточнику екис"?!

Андрійко проводив далі матір за собою, аж як усі вони прийшли та стали над убитим оленем, Андрійко промовив:

„Аво мамо! Ци я вам не казав, шьо маю шьос сплоншати цими днями?" І почав усім розказувати та показувати, як він того оленя з смереки побачив та як він його професоровим крісом добре вцілив, та як він уважно слідив за тим оленем, де він упаде.

Василиха з радощів і сміялася і плакала і дивувалася та дякувала Андрійкови, щоб прожив та ніколи в лихе місце не ступив за те, що Андрійко такий проворний та такий дбайливий помічник її в господарстві.

З тієї пори до вечора Анна з усіми дітьми поралася коло убитого оленя. То бричем то косою, то сокирою вона з дітьми працювала над оленем, аж скінчили вони роботу, Анна промовила до Андрійка:

„Отепер, Андрійчику мій солоденький, треба нам подумати, як нам оцю працю зберегти від спекоти та від мухви. Тепер, синоньку, літо, усе пропаде. Але ти побіжи та розкрий тоту нашу першу криницю, там буде холодно, туди поносимо всенько мясо".

Андрійко побіг до старої криниці, відкинув з неї сіно та ломачча, подивився до споду, а там до половини повно леду. Вода в керниці грубо замерзла і не дала ще сліду таяння. Врадуваний Андрійко дав знати матері. До пізної ночі усі вони зносили до криниці, по кавалкови, того оленя (600 фунтів мяса) і зложили всенько мясо на лід у криниці тай щільно закрили криницю, аби туди тепло не доходило. Лишила Анна добрий шмат мяса та костей на юшку собі та дітям на вечерю. „Отепер моя Настунька наїстся до схочю!" думала собі Анна.

Пізною порою Анна зладила пишну вечерю.

„Ану, діти, падім на коліна та зговорім Очинаш, ніж мемо їсти. Бо тото Бог нам пригнав того оленя аж під хату".

Уклякли, помолилися, а відтак сіли до вечері.

По великім труді та по добрій вечері спали діти, як по купелі. Тільки Андрійко прокидався та час-до-часу вгору підімав праву руку, ніби прицілювався до оленя, та щось бурмотів спросоня. Снилося йому, що він стріляє до оленя, але кріс йому не дає ніякого гуку.

Анна довго не могла заснути тієї ночі, бо в думках плянувала, що скоро тільки матиме гроші, то зараз вишле доляра до пан-отця в старім краю, аби пан отець відправив Службу Божу за здоровля її Андрійка та за всю її рідню. Аж над ранком заснула Анна.

Снилося їй, нібн її Василь з роботи до дому прийшов. Такий гарний, такий виголений та зачесаний. Згори одягнений „понанськи" а сподом у біленьких, вузеньких штанятах, у постолах з задертими догори носиками, а від пояса в долину висить йому ножик на очкурі. Цілком так, як тоді, коли він іще парубком до неї ходив. Вона така рада! А він виймає з торби шалінову хустку, обгає її, цілує, до серця пригортає і промовляє:

„Оце тобі, Анничько моя солоденька, гостинець від мене. Абис знала, що хоть я вбогий, то за тьи не забуваю, бо ти мені, файна любко, в чорній біді не проклинала і не покидала, ти мене на роботу дрібними сльозами виряжала". Тай пригутулив Анну до своїх грудей так сильно, що вона аж пробудилася. Минулося Анниче хвилеве щастя!..

(Докінчення буде).

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

НАРАДИ ПЕРЕД ОТВОРЕННЯМ КОНГРЕСУ.—Перед нами наради конгресових провідників з президентом Труманом. Обговорюють найважніші справи, що їх предложив президент конгресови. Зліва направо: спікер Сем Рейбурн з Тексас; президент Труман; провідник сенатської більшости Албін В. Барклі з Кентоки, і сенатор Кенет МекКелар з Тенесі, тимчасовий президент сенату.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

Віче в справі допомоги українським жертвам війни.

Заходом Злучених Організацій міста Клівленду було влаштоване віче в справі допомоги українцям, потерпівшим в війні в Европі.

Віче відбулося дня 8. липня б. р. на котре запрошено як бесідників ред. Степана Шумейка і проф. А. А. Грановського, делегатів Конгресового Комітету на міждержавну конференцію в Сан Франсиско.

Проф. Грановський в своїй промові висказав свої погляди щодо конференції Обєднаних Держав і заявив, що Україна хоч нібн мала своїх делегатів на тій конференції, але самостійною республикою як не була так і не є. І так буде, поки не позбудеться опіки Москви. Він вказав на те, що сотки тисяч українців опинилися на чужині без жадних життєвих засобів і їм поміч негайно потрібна, бо вертатися на рідні землі нема до чого, і нема чого, бо кожного свідомого українця „визволителі" як не поставлять під „стенку", то зашлють на Сибір свій вік коротати.

Другим бесідником був Степан Шумейко, голова Українського Конгресового Комітету і голова делегації говорив також про конференцію Обєднаних Держав і заявив, що делегація, котра була з України, хочби була й хотіла щось зробити в користь національних інтересів українського народу, то не могла, бо боялася Москви. Згадуючи про поміч потребуючим сказав, що українці просять нас помочи матеріяльної і політичної, і ми ту поміч мусимо дати.

Наступним бесідником був парох украпнської православної церкви, о. Д. Лещишин. В своїй промові о. Лещишин представив тяжке положення українців в теперішний час і апелював до жертвенности присутних та взагалі американських українців.

Предсідник Обєднаних Організацій, Володимир Тритяк, зарядив збірку, котра принесла 483 дол. і 80 центів.

Жертвували по 25 дол.: Володимир Тритяк, І. Тремблюк, А. Білінський, Тов. Сокіл, від. 336 У. Н. С., Тов. Вільні Козаки, від. 125 У. Н. П., Український Банк; по $10: У. Н. Дім на 14-тій вул., В. Курч (дяків), І. Тарнавський, Ст. Косик, І. Білінський, М. Суходольський, Д. Грабський, І. Попович, М. Притуляк; по $6: о. Д. Лещишин, Н. Дикан; по $5: В. Жук, М. Ярош (мол.), Т. Купчевич, І. Телеп, М. Левицький, М. Войтків, А. Барбер, П. Буць, М. Колодій, М. Когут, И. Цьобан, Н. Задерецький, М. Олексик, Тимчина, М. Федорчак, Завінська, Я. Кінаш, І. Миляних, Н. Павлюк, Роз. Кулян, В. Кокоць, Т. Папа, Гр. Степаник, проф. Грановський, Союз Українок, від. 14., М. Будць, Д. Шмагала; по $4: Т. Кальмук, Г. Конет; Н. Олексик $3; по $2: І. Клим, В. Волянський, І. Сидорович, М. Олексик, І. Ільків, П. Керик, Ю. Богуш, М. Мазур, С. Морозович, Терлецький, И. Труш, І. Кухта, Ф. Ольховий; по $1: П. Шквір, М. Лещишин, Кость, І. Медвідь, Стиранка, Михно, Е. Смульчак, М. Морозович, Запоточна, Ліска, П. Папа, Павліна, М. Бучинський, М. Фецачин, К. Фецачин, Стенлей, Гнат, Зепко, Лазука, П. Свідрик, П. Купчевич, О. Каплиш, Гладиш, М. Матіішин, М. Базар, Е. Клим, М. Чорній, М. Кравчук, А. Лесько, А. Свіжинська, О. Шаваринська, С. Королько, О. Бусько, Г. Кисіль, М. Лабик, Р. Кальницька, О. Тремблюк, К. Полянська, Д. Сербань, С. Кіль, І. Галущак, И. Тимечко, Л. Котович, К. Габрівська, М. Щепко, І. Жук, І. Писарчик, В. Сидор, М. Пиндур, А. Гаврилюк, Д. Загута.

Ті гроші переслано до Допомогового Комітету в Філядельфії.

Михайло Левицький.

РОБІТНИЦІ Й РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити цю, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі". Зголошуючись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописи.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

7. вересня 1905.

ПІДПИСАННЯ РОСІЙСЬКО-ЯПОНСЬКОГО МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

Дня 5. вересня покінчилися в Портсмут, Н. Г., російсько-японські мирові переговори, після чого повновласники розїхалися. Мирові умовини такі: Росія признає Японії переважний політичний вплив в Кореї; російська і японська армія опускають Манджурію водночас; Росія віддає Японії арендні договори щодо півострова Ліаотунського і Квантунського з пристанею Порт Артур і Дальним; передає Китаєви цивільну управу в тих країнах, в яких на підставі договору Китай мав перед тим; передає Японії Східне-Китайську залізницю від Харбіна до Порт Артура, а для себе затримує залізничу лінію, що веде через Манджурію до Владивостока; признає Японії право риболовлі біля сибірських берегів і віддає Японії південну половину острова Сахалін. Японія зреклася военного відшкодування і має дістати від Росії лише заплату за втримування російських военних плінників.

14. вересня 1905.

БОГОСЛУЖЕННЯ НА УКРАЇНІ В РІДНІЙ МОВІ.

„Новое Время" звідомляє, що католицькі богослуження додаткові, як вечірня й маєві богослуження, мають в містах на Литві, Білоруси й Україні відбуватися по польськи, а по селах в мові чи то литовській, чи білоруській чи „малоруській". Інструкції в тім дусі вислане дотичним дієцезиям департамент чужих віроісповідань.

ПОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ В НЮ БРИТЕН, КОНН.

В День Праці, дня 4. вересня 1905., не зважаючи на лиху погоду, відбулося в Ню Бритен посвячення української греко-католицької церкви. Явилися братства з Ансонії, Теривил, Голийок і Ню Бритен. Місцевих польських товариств було 3, а словацьких 4. Чину посвячення довершив о. Ол. Улицький в асисті оо. Николи Струтинського і Ів. Велигорського. Соборну Службу Божу відправили оо. Струтинський, Тимкевич і Гойдин; проповідь виголосив о. Улицький. Співав місцевий хор під управою Івана Хаджая. По богослуженню відбулося прийняття в Анна Арморі Гол і там також відбулося народне віче.

„ВЕРТАТИ ЧИ НЕ ВЕРТАТИ".

Отсе є те питання, що мучить тепер поляків в Англії, чи взагалі на еміграції, згідно з тим, що пише з Лондону польський публіцист З. Новаковскі в газеті „Нови Сьвят". З тої сили, яку мали ще донедавна польський уряд у Лондоні й перебуваючі там польські діячі, не остало вже нічого. „Справа польська сходить з сторінок щоденної преси", а „згадки про Польщу належать до рідкости", пише Новаковскі. Друкарня відмовилась друкувати навіть польську війському газету „Скшидла", а щоденна польська газета ще існує тому, що пише дуже обережно й виминаючо, щоб вдержатись.

ЖАРТИ.

Хоч недочуває, то чує тепер більше ніж давніше.

— Дідусю, чому ви не купите собі того приладу до слухання, що то його розголошує газета. Ви могли б далеко більше чути, ніж чуєте тепер.

— Дитинко, я хоч не докупаю, то чую тепер далеко більше, ніж коли небудь замолоду. Журюся лише, як би то припинити цілком ті страшні гуки й крики, які безупину розносяться по хаті.

ТРИ РОКИ В ЯПОНСЬКІМ ПОЛОНІ. — Це лежить голяндський вояк, що попав у японський полон, де перебув три роки. Тепер його визволили американці в Йокагамі. З нього остав тільки кістяк. Американський лікар завиває рани і пробує оживити організм.

Союз Українських Канадійських Вояків за Морем

(ДЕННИК).

14. травня. — Мені незвичайно жалко лишати цю нашу щасливу родину й вертати знова до бараків. Та всьому мусить бути кінець. Ви навіть не можете уявити собі мого здивовання, коли я тут приїхав і мені дали ліжко й вечеру, а не казали платити. Я вже багато мав відпусток з війська, але жадна не була така приємна як ця. Тут я чуюся як у власному домі.

Мілтон Никула, Балто.

15. травня. — Ще будучи в Канаді я чув багато про цю домівку й тому хотів тут зайти й переконатись, як тут є. І не скаявся, що прийшов. Тут я перебув чотири дні й можу напевно сказати, що це були мої найкращі дні відколи я при війську.

Іван Гринюка, Калгарі, Альта.

16. травня. — Про цю домівку я довідався від свого капітана й рішив відвідати. І не жалую, що відвідав. Тут я почув українську мову, пісню, відправу і т. д. Шкода, що СУКВ не заіснував зараз по вибуху війни, бо багато більше хлопців було б з нього користали. Воно дуже приємно здибати хлопців твоєї народності з різних галузей військової служби й з різних місцевостей Канади. Щире Спасибіг належиться всім, які причинилися до зорганізовання цеї інституції.

Мих. Котиляк, Васетенав, Альта.

18. травня. — Я є членом СУКВ вже поверх року, однак до цього часу не міг брати участи у зіздах і не мав нагоди тут бути, бо служив в Італії. Тут я тепер перший раз і дуже чуюся щасливий, бо тут я почув українську мову й пісню, та довідався багато від знакомих, яких я тут здибав.

Василь Кіндрат, Давфін, Ман.

20. травня. — Незвичайно приємно мені зазначити, що наші добрі звичаї не забуваються навіть тут, в чужому краю й між чужими людьми. Мені здається, що нігде українські добрі звичаї так не практикуються як тут. Тут вони першоклясні. Я вже в Англії два й пів року. І де вже я не був? Всюда, по різних домах і кантинах, однак кращого місця, я не бачив нігде. Бо ніби де знайдеш смачніші страви, або де почуєш рідне слово, пісню, причитаєш часопис, книжку і т. д.? Лише в українській домівці. По моєму повороті до Канади я не буду жалувати ні за чим, лише за цею домівкою.

Іван Круляк, Редвей, Альта.

21. травня. — Ніхто не знає, як ми, українські вояки, почуваемося, коли прибудемо до цеї домівки. Ми горді до безміри. Цеж наш дім. Тут нас ввічливо привитають, дадуть їсти, преночують й безплатно дадуть, що нам треба — папіроси, гуму, чоколяду, порошок до зубів і інші потрібні річи. І грошей не беруть. Я жалую, що мій відділ далеко звідси, а то частіше заходив би до своїх. Шкода, що на другий місяць я вже вертаю до Канади. Щира подяка всім, хто чимнебудь причинився до удержання цеї домівки на чужині.

Мих. Делаго, Розбурн, Ман.

24. травня. — По однорічній відсутности я застав цю домівку кращою як десять до двацять. Це знак, що домівка стала популярною між нашими вояками. Щира подяка належиться нашим дівчатам, які поза їх регулярну службу приходять тут й помагають удержувати домівку в доброму порядку. Тут я мав нагоду здибати багато знакомих і незнакомих хлопців з Канади.

Богдан Михалишин, Едмонтон, Альта.

25. травня. — Не знаю, чи хто інший так хвалить цю домівку, як я. Не робить різниці чи то між українськими вояками, чи між чужими, я вихвалюю нашу кантину понад всі інші. Мені дуже приємно було тут бути на Великдень. Для мене це був найкращий день відколи я у війську. Українці в Канаді й тут мають причину бути горді з цього дому.

І. С. Дроздовський, Вининеґ, Ман.

26. травня. — Це мої перші відвідини в цім домі, але я певна, що не будуть останні, так довго, як я буду в Лондоні. Дякую за приємний вечір.

Сгт. Стелла Деніелсон, Гемтремк, Міш.

27. травня. — Я знаю, що воно якось дивно, щоби айришмен почувався свобідно між словянами, та воно так є. Дякую вам всім за приємно переведений вечір.

Сгт. Гладис Джеферсон, Мілвокі, Віс.

28. травня. — Відколи я тимчасово замешкав у цій домівці, я бачив багато знакомих хлопців — з декотрими я служив в Канаді, з іншими в Англії, а з деякими в Европі. Всі тут сходяться як пчоли до улию. І помочі нам тут ніколи не бракує, бо кожний, навіть офіцири, закачують рукави й йдуть до кухні чи де трбеа й помагають. Ми вдячні нашим капелянам, нашим родичам, що придбали для нас цю домівку.

Мирослав Павлюк, Паркервю, Саск.

29. травня. — Я незвичайно чуюся щасливий, що знов могу тут нині бути. Перший раз я тут був ще на Різдво й я не можу словами висказати, як я після того почувався. Зараз по Різдві я виїхав і покинув тих, з котрими я перебув пару днів як в рідному домі. Великдень я перебув на фронті й не мав чим веселитись, однак я думкою радів, бо знав, що мої товариші веселяться й співають Христос Воскрес в цій домівці. Честь і подяка всім організаторам цього дому!

Андрій Стефанюк, Ст. Джулієн, Саск.

30. травня. — Нині тут багато хлопців як звичайно. Маденька Анна працює над книжками в бюрі. Оленка й її товаришка приготовили нам гарний чай. Нині перший раз мали ягоди на обід. Павло Стефанюк прибув з Брукселі й приніс багато інтересних знимок. Най живе СУКВ!

М. Павлюк, Шіго, Саск.

Це мої другі відвідини тут і я вдячний всім за гостинність. Я тепер щойно приїхав з Італії і це є моя перша відпустка від жовтня 1943. Часть моеї відпустки я перебув в Манчестер у нашій домівці й між старими знакомими. Я жалую, що мушу їхати назад через канал, та нічого не поможе, звичайно, це служба. Всього найкращого для СУКВ.

Стефан Галек, Тідор, Саск.

Щойно тепер вернула з шпиталю, де відвідала сім українських хлопців. Вони всі нетерпеливо очікують повороту до дому. Вони незвичайно раділи дарунками, спеціяльно папіросами.

В шпиталі я мала приємну несподіванку. За минувших два роки моїх відвідувань по шпиталях я не могла нікого знайти з Арран, Саск. Аж тепер знайшла одного, а ним був ряд. Д. Костур. Наші пані з Арран дуже багато прислали нам пакунків і папіросів і я багато роздала їх по шпиталях, і тепер я була незвичайно вдоволена, що знайшла одного з їх міста. Він знає багато з тих пань, що присилали пакунку й папіроси. Між іншими в шпиталі були В. Оліновський, п. Паламар, Н. Сологуб, С. Комарніцький, П. Воляник і Н. Семечук.

Олена Козіцька, Кальґарі, Альта.
(Через Канцелярію КУК.)
(Кінець)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Триквартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 16. вересня, зараз по Сл. Божій, в сали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ці збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

БРОНКС, Н. Й. — Тов Згода, від. 210, повідомляє, що чвертьрічні збори відбудуться в суботу, 16. вересня, в годині 8. ввечір, де звичайно. Просимо вписувати свої діти до У. Н. Союзу, бо наш відділ позаду від інших. — Уряд.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 16. вересня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 127 Парк ул. Просимо тих членів, котрі не забрали собі своеї дивіденди і не заплатили своїх вкладок, прийти на ці збори. Впротивнім разі поступимо згідно з правилами. — П. Воляник, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в У. Н. Домі, 183 Фліт ул., на котрих будемо збирати вкладки до У. Н. Союзу і Тов. Просимо всіх членів прийти, бо є головні справи до вирішення. — І. Грабар, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Уряд Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться 16. вересня зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Буде звіт контрольної комісії, а при тім маємо дуже важні справи до полагодження, тому кожний член обовязково має бути приявний. Члени, котрі ще не отримали дивіденди, хай зголосяться, бо поштою невисилаємо. — За уряд: В. Романів, предс.; А. Гида, кас.; П. Сціленний, секр.

КЛІВЛЕД, О. — Сестр. Н. З. П. Д. Марії, від. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. серпня, зараз по другій Сл. Божій. Просимо всіх прийти і заплатити свої вкладки. — К. Ґабрівська, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. Рожд. Прес. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх своїх хчленів, що збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в годині 2. пополудні, 4950 С. Павліна. — За уряд: В. Горинець, предс.; А. Партика, кас.; І. Побуцький, фін. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Зап. Січ, від. 371, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 14. вересня, в год. 8. ввечір, в Січовій Галі. Просимо членів платити вкладки на зборах, а не приносити до хати секретаря. — За уряд: О. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в суботу, 15. вересня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Ґріца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

АЛЕНТАВН, ПА — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул., в 2. год. попол. Просимо членів прийти на означений час і вирівнати свої вкладки. — За уряд: Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, дає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в огдині 2. пополудні, в гали парохіяльній. Приявність всіх членів є конечна, бо є важні справи до вирішення. Члени, котрі залягають з довгами до ... і У. Н. Союзу, хай прийдуть на ці збори і вирівнають, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Яцула, предс.; Г. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г. — Комітет від. 178, при Тов. Пр. Діви Марії, повідомляє своїх членів і членниць, що в неділю, 16. вересня, відбудуться місячні збори в гали У. А. Горожанського Клюбу, 148 Манчестер ул., точно в 2. годині. Всі члени повинні старатися прийти на збори. Також запрошуємо всіх українців в Манчестер і околиці, хоч ще не є членами Союзу, прийти та почути слова п. М. Давискиби, радного У. Н. Союзу, котрий загостить до нас у цей день. — Н. Беднарчук, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Калина, від. 459, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в 3. год. пополудні, в Українській Централі, 180 Иілям ул. Обовязком кожного члена є явитись на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — За уряд: І. Кміт, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 15. вересня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

МИКОЛА МОСКАЛЬ, син Гринька, зо села Стратин, повіт Рогатин, Галичина, що опинився в Німеччині, в Нурбергу, як примусовий робітник, пошукує
НАТАЛІ ВРУБЛЄВСЬКОЇ
або
АНТОНА ВРУБЛЄВСЬКОГО
в Америці. Інтересовані хай пишуть:
MICHAEL MELNYCZUK
45 GRAND ST., AMSTERDAM, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1245. Стежка до загибелі.

На щастя для Тарзана, він у хвилині вибуху мін находився по середині між двома мінами.

Одначе дерево, на якому він остановився, перевернулося і печерний чоловік скочив просто в воду.

Але якраз оце упадаюче дерево стало мостом понад цю частину мочарів.

Тарзан мав нагоду пігнати дальше і раз на завжди втечи перед гнівом Брекевза. Одначе він вибрав щось іншого.